

CONTRIBUȚIA LUI IOAN BOGDAN LA STUDIUL INSTITUȚIILOR MEDIEVALE ROMÂNEȘTI

VALERIA COSTĂCHEL

În prezentarea activității istorice a lui. I. Bogdan se impune de la început precizarea concepției și a metodei sale de lucru.

Cercetările istorice ale slavistului român se desfășoară într-o perioadă când în lumea istoricilor se deșteaptă un deosebit interes pentru studiul istoriei sociale a popoarelor. Aceasta este caracteristic îndeosebi pentru istoricii care se ocupă de istoria popoarelor din sud-estul Europei. Acest curent era puternic în Rusia, unde istoricii cuprinseseră în centrul cercetărilor lor instituțiile medievale din vechea Rusie, din Bizanț și din Peninsula Balcanică. I. Bogdan și-a desăvârșit studiile în Rusia, a întreținut strânse legături cu istoricii ruși și era bine informat asupra acestui curent care domina știința istorică rusă. În ceea ce privește istoriografia română, el a mers pe urmele lui N. Bălcescu, care abordase problemele de istorie socială.

Interesul lui pentru cercetarea instituțiilor românești a fost provocat de concepția sa asupra istoriei. În discursul de recepție la Academia Română, *Istoriografia română și problemele ei actuale*, I. Bogdan spunea: «Evoluția istorică a unui popor poate fi înțeleasă numai prin factorii interni ce au provocat-o, deci prin studiul claselor sociale ce l-au constituit și al ideilor ce au străbătut acțiunea lor»¹.

Într-adevăr, I. Bogdan însuși și-a axat cercetările pe *istoria socială a românilor*. Încă din acea perioadă el a relevat «o lentă evoluție a instituțiilor primitive»², subliniind că într-o țară cu populație țărănească și cu o viață orășenească restrânsă, instituțiile se schimbă foarte încet și pe nesimțite³.

Tot atunci I. Bogdan a arătat care sînt acele probleme care trebuie cercetate în prima linie. El socotea că problema satului, a originii sale, a roirii satelor, a modului de stăpînire a pămîntului constituie cel mai important factor de cercetare. Pentru înțelegerea societății medievale românești el socotea necesar să cerceteze organizarea satului, să determine rolul cnejilor, judeților și starostilor⁴. În legătură cu viața satului el s-a izbit de problema șerbiei, în special din perioada domniei lui Mihai Viteazul⁵. L-a preocupat problema

¹ I. Bogdan, *Istoriografia română și problemele ei actuale*, Acad. Rom. Disc. XXVII, 1905, p. 19.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ I. Bogdan, *Patru documente de la Mihai Viteazul*, în *Prinos lui D. A. Sturdza*, București, 1903, p. 153—154.